

Бугаєвська Юлія Володимирівна
доцент кафедри українознавства ХНАДУ
e-mail: bugaevskaylia@ukr.net

ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «СТИЛІСТИКА НАУКОВОГО ТЕКСТУ» МАГІСТРАНТАМ

Необхідним для майбутніх науковців є розширення уявлень про мовні засоби, вміння професійно працювати з науковим текстом, навички мовного оформлення і композиційно-сислової побудови наукових робіт. Для того, щоб розпочати самостійну наукову роботу, треба розуміти важливість розвиненості навичок літературного усного й писемного мовлення, що є засобами спілкування з науковою спільнотою.

Мета наукового дослідження – це визначення конкретного об'єкта, всебічне вивчення його структури, характеристика зв'язків за допомогою наукових методів пізнання, а також отримання корисних для фахової діяльності результатів. Магістерська кваліфікаційна робота виконується на завершальному етапі навчання і є обов'язковою для присвоєння освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр». Ця робота повинна передбачати проведення наукових досліджень із проблем відповідної галузі.

На відміну від дипломної роботи спеціаліста, магістерська кваліфікаційна робота має більш ґрунтовну наукову спрямованість. Виконання магістерської роботи покликане не стільки розв'язувати наукові проблеми, скільки продемонструвати здатність її автора до ведення наукового пошуку, розпізнання професійних проблем, володіння загальними методами й прийомами їх розв'язання. Для цього треба мати поглиблені знання з обраної спеціальності, вміння інноваційного характеру, навички науково-дослідної (творчої), або науково-педагогічної, або управлінської діяльності, а також набути певний досвід використання одержаних знань і вміти продукувати (створювати) елементи нових знань для виконання завдань у відповідній сфері професійної діяльності.

Магістрант повинен володіти методологічними знаннями, уміти аналізувати, оцінювати й порівнювати; демонструвати компетенції проведення наукових досліджень на сучасному рівні, давати обґрунтовану інтерпретацію отриманих результатів; узагальнювати й готувати до публікації результати наукових досліджень; володіти досвідом самостійного одержання знань і підвищення кваліфікації; мати відповідний рівень усної та письмової грамотності; уміти ефективно спілкуватися з колегами, представляти результати своєї роботи у вигляді звітів, статей, рефератів, використовуючи сучасні засоби презентації.

Цей процес потребує використання відповідних освітніх методів і прийомів, які б дозволили збільшити інтенсивність навчально-виховного процесу й розвинути у здобувачів правильні практичні навички. Методи, що використовуються для формування мовленнєвої культури, є наступними: пояснювально-ілюстративний; імітаційний; репродуктивний; оперативний; продуктивно-творчий (комунікативний) [1].

Науковий стиль належить до книжних стилів літературної мови, для яких характерна унормованість, монологічність, ґрунтовне знання розглядуваних проблем, певна підготовленість висловлення. Сфера використання наукового стилю – наукова діяльність, навчально-освітній процес. Провідне завдання наукового стилю – повідомляти результати наукових досліджень як науковій спільноті, так і широкому загалу. Норми літературної мови притаманні такі особливості: відносна стійкість, поширеність, загальнозживаність, обов'язковість для всіх носіїв мови.

Основними передумовами формування наукового стилю української мови стали: розширення сфер функціонування мови, розвиток наукового світогляду, історична еволюція процесу пізнання, що позначилася на різних галузях знань, розвиток наукового мислення, розширення сфери наукової діяльності, закріплення в мові процесу пізнання і систематизації знань, що сприяє збагаченню термінологічної системи, унормуванню й упорядкуванню науково-технічної термінології, жанровому поширенню наукової мови [2].

Науковий стиль української мови має свої особливості. Його основна функція – інформативна (повідомлення, пояснення, з'ясування, обґрунтування, роз'яснення, класифікація понять, систематизація знань, аргументований доказ); завдання – передавання наукової інформації; обставини мовлення – офіційні. Велике значення мають функції наукового стилю мови – повідомлення й переконання. Вони реалізуються у формі обґрунтування концепції, гіпотези, доведення істинності теорії, узагальненої інформації про результати дослідження, класифікацій, пояснення явищ, систематизованого викладу певних знань, досягнень, висновків, рекомендацій, пропозицій [3].

Оскільки наукова робота є працею, за якою можливо виявити здатність писати самостійні наукові роботи, то її мові й стилеві слід приділити значну увагу. Адже саме мовностилістична культура наукової праці найкраще розкриває загальну культуру її автора. Основними мовними засобами наукового стилю є велика кількість термінів, абстрактних (часто іншомовних) слів, наукова фразеологія (стійкі термінологічні словосполучення), цитати, посилання; уникання емоційно-експресивних синонімів, суфіксів, багатозначних слів, художніх тропів, індивідуальних неологізмів. До мови наукової літератури висувуються особливо суворі вимоги щодо дотримання норм, що сприяє посиленню логічності викладу.

Література

1. Пасинок В.Г. Основи культури мовлення: навчальний посібник. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна. 2011. 228 с.
2. Тимкова В.А. Українська мова в науці: навчальний посібник. Вінниця: ВВ ВНАУ. 2018. 212 с.
3. Онуфрієнко Г.С. Науковий стиль української мови: навчальний посібник з алгоритмічними приписами. Київ: Центр учб. лі-ри. 2009. 392 с.